

# Statistik - kvantitativt materiale

## Hvad er statistik?

Statistik er indsamlet kvantitativt data/empiri, der er stillet op i overskuelig og ordnet form. Det er tal fra 'fortiden' og kan anskues som kilder ligesom tekster, malerier m.m.

## Hvad er mørketal?

**Mørketal** er tal, der kunne optræde i statistikken/tabellen, men som ikke gør det. Selv om tallene ikke fremgår af statistikken, kan de stadig influere på det, du arbejder med i historie. En fortidig opgørelse af fx afsagte domme over utroskab i ægteskaber angiver ikke den faktiske mængde af utroskab. Her vil mørketallene være de utroskaber, der ikke er kendskab til og hvor der ikke er blevet afsagt en dom i.

## Hvordan aflæser du en tabel?

Når du aflæser en tabel og/eller statistisk materiale, kan følgende fremgangsmåde anvendes:

- Læs overskriften: Hvad viser tabellen?
- Talangivelser: Er det absolutte eller relative tal? Er tallene angivet i procent, antal personer, penge eller noget helt andet?
- Hvilke variable indgår i hovedet og forspalten? Hvad vises i henholdsvis rækker og kolonner? Hvordan læses tabellen – vandret eller lodret?
- Læs tallene. Læsningen skal være systematisk. Markér de centrale tal. Kan der spores tendenser eller et mønster? Hvordan kan tabellen tolkes?
- Formuler spørgsmål til tabellen.
- Formuler en konklusion/noget samlet, du kan udlede fra tabellen.

Det er centralt, at du forholder dig til tabellens indhold og anvender den i forhold til det, du arbejder med. Hav desuden for øje, hvad tabellen ikke viser samt eventuelle mørketal.

## Hvad kan du bruge statistik til?

Tal og statistik kan være anvendelige til at danne sig et overblik over et fænomen eller til at sige noget om en bestemt udvikling og adskiller sig fra andre kilder ved at du kan bearbejde dem matematisk. Tal og statistik kan være med til at supplere den viden, du har fra kilder, fremstillingsmateriale m.m. Det kvantitative materiale kan være med til at understøtte dine pointer, understrege din undren eller på anden vis give dig mulighed for at inddrage hårde data i dit arbejde med faget. Selv om der kan optræde mørketal i dit talmateriale, så kan det kvantitative materiale ofte, men dog ikke altid, anskues som relativt 'sikker viden'. Det gælder fx staters areal, befolkningstal, BNP, offentlige udgifter, kønsfordeling, domsafsigelser m.m. Der er dog også områder, hvor talmaterialet skal anvendes mere varsomt. Det gælder især, når du går langt tilbage i tid, hvor dataindsamlingen var mindre systematiseret og mere tilfældig end i dag. Gør dig nogle overvejelser om, hvordan talmaterialet er indsamlet – fx hvem har indsamlet tallene? Hvornår? Hvordan? Gør dig nogle af de kildekritiske overvejelser du gør, når du arbejder med skriftlige kilder.

Respondenterne fik i 1947 stillet spørgsmålet: "Er Deres syn på det tyske folk som helhed i dag venligt eller uvenligt?" I 1967 adspurgte Gallup igen den danske befolkning ang. deres syn på tyskerne.

|                    | 1947 (%) | 1967 (%) |
|--------------------|----------|----------|
| <b>Venligt</b>     | 40       | 61       |
| <b>Uvenligt</b>    | 32       | 8        |
| <b>Ligegyldigt</b> | 21       | 22       |
| <b>Ved ikke</b>    | 7        | 9        |
| <b>I alt</b>       | 100      | 100      |

Figur 2.16: Danskernes syn på tyskerne i 1947 og 1967

| Alder:       | Venligt (%) | Uvenligt (%) | Lige-gyldigt (%) | Ved ikke (%) | I alt (%) |
|--------------|-------------|--------------|------------------|--------------|-----------|
| <b>15-17</b> | 79          | 3            | 8                | 10           | 100       |
| <b>18-24</b> | 74          | 4            | 18               | 4            | 100       |
| <b>25-30</b> | 69          | 3            | 21               | 7            | 100       |
| <b>31-40</b> | 67          | 11           | 18               | 4            | 100       |
| <b>41-50</b> | 59          | 11           | 21               | 9            | 100       |
| <b>51-60</b> | 58          | 8            | 23               | 11           | 100       |
| <b>61-</b>   | 47          | 9            | 30               | 14           | 100       |

Af de to tabeller kan du aflæse, at 32% danske befolkning ca. 1 år efter befrielsen var uvenligt stemt overfor tyskerne. I 1967 var det 8% af den danske befolkning. Du kan også aflæse, at det især er de ældre, der er uvenligt stemt og knapt så venligt stemt overfor tyskerne. Jo ældre man er, des mindre venligt stemt er man i 1967 overfor tyskere. Det kan også aflæses, at den mere 'reserverede holdning' overfor tyskere (de, der har svaret 'ligegyldigt') slår igennem efter 18-års-alderen.

Kilde: <https://xn--denlillehjlpertilhistorie-cgc.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=167> v